

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
Παράρτημα Ανατολικής Στερεάς

Διδότου 26, 106 80 Αθήνα
ΤΗΛ.: 210 3618118 - 3605579, FAX: 210 3605436
E-mail: geoteeath@otenet.gr
Πληροφορίες: Γεωργία Κόττα

ΘΕΜΑ: «Πρόταση για το Σχέδιο Γενικής Διάταξης και Προκαταρκτική Πρόταση ΖΕΑ του Πάρκου Γουδή»

Αθήνα, 29 Φεβρουαρίου 2012

Αρ. Πρωτ.: 207

ΠΡΟΣ

Τον Οργανισμό Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περ/ντος Αθήνας
Πανόρμου 2, 115 23 Αθήνα

Το Παράρτημα Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας του ΓΕΩΤ.Ε.Ε., στην χωρική αρμοδιότητα του οποίου βρίσκεται και η Αττική, ανταποκρινόμενο στον συμβουλευτικό του ρόλο και λαμβάνοντας υπόψη την αναγκαιότητα βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης εντός του πολεοδομικού συγκροτήματος Αθηνών, μελέτησε το προς διαβούλευση Σχέδιο Γενικής Διάταξης και την Προκαταρκτική πρόταση ΖΕΑ του Πάρκου Γουδή και έχει να παρατηρήσει τα ακόλουθα.

Θεωρεί ότι το προς διαβούλευση σχέδιο κινείται στις κατευθυντήριες γραμμές που ορίζει το Προεδρικό διάταγμα για τον «Καθορισμό μέτρων προστασίας της περιοχής του όρους Υμηττού και των Μητροπολιτικών Πάρκων Γουδή – Ιλισίων» (ΦΕΚ 187/Δ/11).

Η θεσμοθέτηση των Μητροπολιτικών Πάρκων Γουδή και Ιλισίων, με το προαναφερθέν Προεδρικό Διάταγμα, είναι ένα θετικό γεγονός.

Έχουμε όμως να επισημάνουμε τα παρακάτω:

1. Στη δημιουργία του Πάρκου στόχος θα πρέπει να είναι η αειφόρος ανάπτυξη ενός περιβάλλοντος που θα διαμορφωθεί με όρους που υπηρετούν τον πολίτη αναδεικνύοντας ελεύθερους χώρους με τρόπο που να ενισχύουν το πράσινο ισοζύγιο κατά την έννοια του «πάρκου».
2. Στο Πάρκο ισχύει ένα περίπλοκο ιδιοκτησιακό καθεστώς και ένα εξαιρετικά πολύπλοκο καθεστώς παραχωρήσεων, σε άλλες περιπτώσεις χρήσης και σε άλλες κυριότητας, που πρέπει να αντιμετωπιστεί. Είναι αναγκαία η δημιουργία ενός Ανεξάρτητου, Ενιαίου Φορέα Διαχείρισης, με αυξημένες νομικές, διοικητικές, επιτελικές και εποπτικές αρμοδιότητες, που θα διασφαλίζει την ισόρροπη ανάπτυξη και συντήρηση του Πάρκου και την συνεχή βελτίωση του πράσινου ισοζυγίου, προς όφελος των πολιτών.
3. Καμία αύξηση του δομημένου περιβάλλοντος στην περιφερειακή ζώνη (Ζώνη κοινωφελών λειτουργιών και σύνδεσης με το αστικό ιστό). Η επί πλέον αύξηση της δόμησης στην περιοχή αυτή, καθώς και η καθ' ύψος επέκταση υπαρχόντων πολυόροφων κτηρίων που προβλέπεται από τη μελέτη του Πανεπιστημίου Θράκης, ναι μεν είναι μικρότερη από την επιτρεπόμενη σήμερα, επιβάλλεται όμως να αποτραπεί γιατί συμβάλλει αρνητικά στην απόδοση φυσικού χαρακτήρα στο Μητροπολιτικό Πάρκο.

4. Οποιαδήποτε προγραμματισμένη οικοδομική δραστηριότητα θα πρέπει να συνοδεύεται και από δεσμεύσεις ισοδύναμης αποκατάστασης του πρασίνου χωρίς χρονική υστέρηση στην αποκατάσταση, βάσει ενός φυτευτικού master plan που θα συνταχθεί από ειδικούς.
5. Πριν από την εκπόνηση οποιασδήποτε από τις προβλεπόμενες «μελέτες διαμόρφωσης» είναι αναγκαίο να γίνει πλήρης αποτύπωση του φυτικού υλικού σε ολόκληρη την έκταση του πάρκου. Το φυτικό υλικό επιβάλλεται να καταγραφεί κατά θέση, βοτανικό είδος και υγιεινή κατάσταση, διαδικασία γνωστή σαν «δενδρολόγιο» (vegetation registry).
6. Να προστατευτούν από δόμηση οι περιοχές στις οποίες σώζονται αυθεντικά στοιχεία του τοπογραφικού ανάγλυφου και της βλάστησης πριν αναπτυχθεί το στρατόπεδο καθώς και οι περιοχές οι οποίες διαθέτουν σημαντική αναπτυγμένη φύτευση με υψηλά δένδρα σε μεγάλη έκταση δεκάδων στρεμμάτων. Η χωροθέτηση κτιριακών όγκων ακριβώς στις περιοχές αυτές της πυκνότατης φύτευσης οπωσδήποτε θα οδηγούσε σε δυσανάλογες «θυσίες» δένδρων και χώρων πρασίνου, γεγονός που έρχεται σε προφανή αντίθεση με τον στρατηγικό στόχο να ενισχυθεί η βλάστηση και να αναπτυχθούν εκτεταμένες περιοχές υψηλού πρασίνου. Να προστατευθεί η πανίδα της ευρύτερης περιοχής του πάρκου και να ενισχυθεί με τους κατάλληλους τρόπους.
7. Οι χρήσεις και ο σχεδιασμός τους θα πρέπει να διασφαλίζουν ενότητα, ζωντανία, ασφάλεια, βιωσιμότητα του πάρκου και εφικτή διαχείρισή του. Ξεκάθαρες χρήσεις ανά περιοχή και όχι αλληλεπικαλυπτόμενες. Αθλητικές χρήσεις - Εκπαιδευτικές - Πολιτιστικές - Θεραπευτικού χαρακτήρα, οριοθετημένες χωροταξικά.
8. Στο τελικό σχέδιο του πάρκου να αναπτύσσονται περισσότερο χρήσεις εκπαιδευτικού, περιβαλλοντικού, θεραπευτικού και βοτανικού χαρακτήρα και να είναι περιορισμένες οι χρήσεις «γενικού εισπρακτικού» χαρακτήρα όπως αναψυκτήρια, κιόσκια, λούνα πάρκ, ζωολογικοί κήποι.
9. Ενίσχυση της ιστορικότητας των χώρων με οριοθέτηση της ιστορικής σημασίας και προσδιορισμό ανάλογων χρήσεων. Όλα τα παλαιά νόμιμα κτίρια που έχουν κριθεί ως αξιόλογα και προτείνεται από την μελέτη να διατηρηθούν, καλό είναι να στεγάσουν ή να υποστηρίξουν νέες επιτρεπόμενες χρήσεις όπως εργασίες θεραπευτικής κηποτεχνίας, εργασίες εκπαίδευσης ευπαθών ομάδων κτλ.
10. Απαλλαγή από τον οπτικό κατακερματισμό του χώρου μέσω ενιαίας μορφολογίας στοιχείων πρασίνου ανεξαρτήτως της προσβασιμότητας και του ιδιοκτησιακού καθεστώτος που πρόκειται να επικρατήσει στις επιμέρους εκτάσεις (δημιουργία φυτοδωμάτων απλού εκτατικού τύπου και κάλυψη με αναρριχώμενα φυτικά είδη των κάθετων επιφανειών των κτιρίων, όπου είναι εφικτό). Η άρδευση του συγκεκριμένου φυτικού υλικού προτείνεται με τη χρήση των λεγόμενων "γκρίζων νερών" των κτιρίων και τα εκτατικά φυτοδώματα μπορούν να συνδυάζονται σε πολλές περιπτώσεις και με φωτοβολταϊκά πάνελς. Αυτές οι ενέργειες, σε συνδυασμό με την αναβάθμιση του περιβάλλοντος χώρου αυτών των κτιρίων θα συνέβαλλαν καθοριστικά στα παρακάτω:
 - α) στη φαινομενική "άρση" του κατακερματισμού του πάρκου από τη θέαση από ψηλά ("the bird's eye"), αλλά και στην οπτική άρση για τους χρήστες του πάρκου όπως προαναφέρθηκε
 - β) στον παραδειγματισμό από το μεγαλύτερο μητροπολιτικό πάρκο στην Αθήνα για πιθανό τρόπο διαχείρισης και αντιμετώπισης του προβλήματος

της κατακλυσμένης μεγαλούπολης της Αθήνας από τσιμεντένιες επιφάνειες

γ) στην ελάττωση της ενέργειας που θα καταναλώνεται από τα κτίρια για λόγους θέρμανσης και κλιματισμού, συνεπώς ενίσχυση της πράσινης ανάπτυξης

δ) στον εκπαιδευτικό χαρακτήρα του πάρκου λόγω της χρήσης ποικίλων φυτικών ειδών αναρριχώμενων και εναλλακτικών πηγών ενέργειας.

11. Σε όλες τις φάσεις μελέτης, σχεδιασμού και προγραμματισμού του Πάρκου, είναι αναγκαία μια διεπιστημονική προσέγγιση. Η επιτυχία του πάρκου θα κριθεί σε πολλά επίπεδα περιβαλλοντικά, αλλά και κοινωνικά, οικονομικά, ψυχολογικά, εκπαιδευτικά κλπ. Ένα τέτοιο μεγάλο πάρκο υπερτοπικής εμβέλειας σκόπιμο είναι να σχεδιάζεται και διαχειρίζεται και με την ουσιαστική συμμετοχή ειδικών επιστημόνων (Γεωπόνων, Δασολόγων, Αρχιτεκτόνων Τοπίου, Υδρογεωλόγων, Περιβαλλοντολόγων, κλπ) για να αντιμετωπίζεται ως «ζωντανός οργανισμός» και όχι μόνο ως «δομικό κατασκευαστικό έργο». Επίσης, είναι σημαντικό να υποβληθούν πλήρη Διαχειριστικά Προγράμματα Πρασίνου με ισχύ τουλάχιστον 5ετίας ή μέχρι την πλήρη ωρίμανση του Τοπίου και στη συνέχεια να αναπροσαρμόζονται στις μελλοντικές επικρατούσες συνθήκες.
12. Κατά τον σχεδιασμό, να ληφθεί μέριμνα για τον περιορισμό διέλευσης οχημάτων από το πάρκο στο ελάχιστο και διοχέτευση της κυκλοφορίας στις υπάρχουσες αρτηρίες οι οποίες επιζητούν τη δική τους «φυτευτική μετάλλαξη» μετατρέποντας τες σε οπτικούς διαδρόμους “πάρκου” με εκατέρωθεν δενδροστοιχίες, αναχώματα και ανοίγματα θέας κατά σημεία που θα επιλέγει μια πλήρης μελέτη Αρχιτεκτονικής του Τοπίου, αφού προηγηθεί η εμπειριστατωμένη μελέτη και αξιολόγηση του σημερινού τοπιακού υποβάθρου (landscape evaluation study).
13. Στις «μελέτες διαμόρφωσης» που προβλέπονται για την επόμενη φάση, μια πρόσθετη υποχρέωση όλων των εγκατεστημένων φορέων θα πρέπει να είναι η αρμονική σύνδεσή τους με το φυσικό περιβάλλον. Η σύνδεση των μονάδων Φροντίδας Υγείας με το Φυσικό Περιβάλλον αποτελεί πρόκληση για τους ειδικούς επιστήμονες που πρέπει να κληθούν να συμμετάσχουν στο σχεδιασμό, την εγκατάσταση και ολοκληρωμένη διαχείριση του πάρκου (Αρχιτεκτ. Τοπίου, Γεωπόνοι, Δασολόγοι, Υδρογεωλόγοι, Περιβαντολόγοι, κ.ά). Ο σχεδιασμός στους περιβάλλοντες χώρους των νοσοκομείων με προσέγγιση που μπορεί να βοηθήσει στη ψυχολογική και συναισθηματική υγεία των ασθενών, των συγγενών και των εργαζόμενων είναι επιτακτική ανάγκη. Τα νοσοκομεία, σε παγκόσμιο επίπεδο, δεν αντιμετωπίζονται πλέον ως ένας απλά πολυσύνθετος λειτουργικός χώρος, αλλά και ως χώρος με δυνατότητα παροχής ψυχοθεραπευτικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, τα νοσηλευτικά ιδρύματα έχουν μεγάλη κατανάλωση ενέργειας και μεγάλη παραγωγή αποβλήτων (υγρών, στερεών και αερίων) και το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα μπορεί να περιορισθεί εφόσον γίνει η κατάλληλη διαχείριση με σύγχρονες τεχνολογικές μεθόδους, για παραγωγή ενέργειας, θερμότητας, ανακύκλωσης, παραγωγή εδαφοβελτιωτικών στοιχείων κ.ά., για την ηλεκτροδότηση του πάρκου, την θέρμανση βοηθητικών κτιρίων, κ.ά.
14. Για την καλύτερη διαχείριση και επεξεργασία (κομποστοποίηση) των φυτικών υπολειμμάτων του πάρκου, προτείνουμε να χωροθετηθούν τέσσερις διαφορετικές περιοχές εντός του πάρκου.
15. Ο Ιλισός και τα υπόλοιπα υδρορρεύματα που ξεκινούν από τον ορεινό όγκο του Υμηττού, αποτελούν ισχυρό υδάτινο στοιχείο «πάρκου» με ιδιαίτερη περιβαλλοντική και αισθητική σημασία που πρέπει ιδιαίτερα να προσεχθεί. Ως

εκ τούτου είναι αναγκαία η πρόβλεψη εκπόνησης «μελετών διαμόρφωσης», ή ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης, ανάδειξης, ανάπτυξης και προστασίας του Ιλισού και των ρεμάτων του που θα αφορούν στην αντιπλημμυρική προστασία του Πάρκου, στην αποκατάσταση του τοπίου, στην καταγραφή και ανάδειξη της παραρρεμιάς βλάστησης, στην ορθολογική διαχείριση των απορροών στη δημιουργία επιφανειακών θυλάκων νερού (μικρές λίμνες) κλπ.

16. Μέριμνα για αναζήτηση και αξιοποίηση υπόγειων υδατικών πόρων στην περιοχή του Πάρκου, που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν τόσο για την κάλυψη των αρδευτικών αναγκών όσο και των αναγκών πυρόσβεσης.
17. Διατήρηση της οπτικής σύνδεσης επιλεγμένων σημείων με την οροσειρά Υμηττού και των Τουρκοβουνιών καθώς και προς το κέντρο των Αθηνών. Θεσμοθέτηση υποχρεωτικών ελευθέρων διαδρόμων πρασίνου στο πάρκο κατ' αρχήν σε πολεοδομικό επίπεδο, οι οποίες θα εξασφαλίζουν –ακόμα και μετά την χωροθέτηση οποιωνδήποτε κτηριακών συγκροτημάτων– την επικοινωνία της περιοχής του πάρκου με την ζώνη του ορεινού όγκου του Υμηττού. Οργάνωση σχεδίου πυροπροστασίας και χωροθέτησης πυροσβεστικών κρουνών και δεξαμενών.
18. Να αποφευχθεί η κατασκευή του υπόγειου γκαράζ στον πυρήνα του πάρκου, να ενισχυθούν οι περιφερειακοί χώροι στάθμευσης, η δε προσέγγιση των επισκεπτών στον πυρήνα του πάρκου να γίνεται με ηλεκτροκίνητα μέσα μαζικής μεταφοράς.
19. Στο χώρο που προορίζεται για άλσος ανάδειξης του αττικού τοπίου να δοθεί έμφαση στο αττικό τοπίο, στην πλούσια χλωρίδα του, στα ενδημικά είδη που τη χαρακτηρίζουν και στο οικοσύστημα που μπορεί να δημιουργηθεί γύρω από κάθε περιβάλλον. Η εγκατάσταση οικόσιτων ζώων δεν εναρμονίζεται με το αττικό τοπίο και θα πρέπει να αποφευχθεί η τοποθέτησή τους στο άλσος ανάδειξης του αττικού τοπίου. Να ενισχυθεί ο εκπαιδευτικός χαρακτήρας του τόπου.

Για τη Δ.Ε.
Ο Πρόεδρος

Ιωάννης Αναγνωστόπουλος